

Naturvårdsverket
Generaldirektör
Björn Risinger
bjorn.risinger@naturvardsverket.se

Hemställen

2020-04-30

Dispens för hantering av granbarksborreangrepp i naturreservat

Hemställen

Sveriges Jordägareförbund hemställer till Naturvårdsverket att, i sin vägledning till länsstyrelserna om hanteringen av granbarkborrar i och kring naturreservat, förorda införandet av dispenser i naturreservatsföreskrifterna för att möjliggöra avverkning av angripna träd och transport av angripet virke ur reservatet eller behandla det så att någon ny insektsgeneration inte kan lämna virket.

Bakgrund

De senaste årens omfattande angrepp av granbarkborre lär fortsätta under detta år, även om åtgärder har vidtagits för att begränsa och motverka ytterligare spridning. Många skogsägare i Göta- och Svealand är berörda av granbarkborrarnas framfart. Betydande resurser läggs ned på att hantera frågan och vi upplever även positiva initiativ från statens sida.

Men ur detta skiljer sig förvaltningen av naturreservaten. Trots att den enskilda markägaren är ålagd enligt skogsvårdslagstiftningen att åtgärda angripen skog och att kraven har ytterligare skärpts genom inrättandet av bekämpningsområden så omfattas inte naturreservaten av samma bestämmelser. Denna obalans mellan krav på skog förvaltat av enskilda och skog förvaltat av staten skapar irritation och en negativ inställning till inrättande av naturreservatet. På längre sikt kan detta innebära en starkt försämrad uppfattningen om legitimiteten i den förda politiken för skydd av skog.

I Rön från Sveriges lantbruksuniversitet Nr 3 2020 Fakta skog konstateras att angrepp av granbarkborre i skyddade områden inte påverkar granbarkborreutbrottet i stort eftersom arealerna är så små. Däremot kan skogsägare ändå drabbas av ökade skador om de har granskog i direkt anslutning till skyddade områden med stora angrepp av granbarkborre. I rapporten konstateras även att *risken för spridning av angrepp avtar snabbt med ökande avstånd från en sådan lokal population. En effektiv åtgärd för att förhindra uppkomst av stora lokala angrepp av granbarkborre är att upparbeta stormfällda, och angripna stående, träd på platsen innan barkborrarna hunnit utvecklas färdigt.* En enskild skogsägare kan således drabbas av granbarkborreangrepp om marken ligger intill ett naturreservat.

Även om det anses vara små arealer granskog i reservat som drabbats av granbarkborreangrepp så borde det rimligen även innebära underlättande förutsättningar till en effektivare inventering och hantering av angripna bestånd. Rimligen bör inte heller den allmännyttan som uppnås i reservat belasta den enskilda som äger skog intill reservaten.

I Högsta Domstolens s.k. parkfastighetsmålet (NJA 2018, s 753) konstateras att grundlag går före annan rätt. Åtgärder som kan påverka en persons rådighet över sin mark ska prövas för att utreda om en inskränkning baserad på ett allmänt intresse kan anses proportionerlig i relation till det intrång eller skada som kan uppstå för en markägare. Omvänt borde detsamma gälla vid uteblivna beslut som leder till att en markägares rådighet över marken inskränks eller skada uppstår. I detta fall skulle det innebära att beslut om att inte vidta åtgärder för att minska förekomsten av granbarkborrar i ett reservat och som riskerar sprida sig till omkringliggande skog måste ställas i proportion till den skada som kan uppstå för markägare omkring.

Med anledning av att det finns en reell risk för att förekomst av granbarkborrar i ett naturreservat kan sprida sig till intilliggande skogar hemställer Sveriges Jordägareförbund att Naturvårdsverket förordar beviljande av dispens från naturreservatsföreskrifter för att möjliggöra bekämpning av granbarkborrar i sådana skyddade områden. Det är rimligt, rättvist och legitimt att samma krav på bekämpning av granbarkborrar ställs på enskilt och statligt förvaltande av skog. En enskild markägare ska inte belastas för allmännyttan som försöker uppnås i ett naturreservat. Därtill ger grundlagens egendomsskydd markägaren ett starkt skydd som går före annan lagstiftning.

Sveriges Jordägareförbund

Anders Grahn
Generalsekreterare